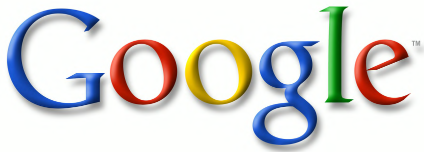

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

MAGYAR JOGÁSZEGYLETI ÉRTEKEZÉSEK.

158. XVIII. KÖTET. 5. FÜZET.

A BÜNÜGYI MUZEUMOKRÓL.

IRTA

Dr VÁMBÉRY RUSZTEM.

FELOLVASTATOTT A MAGYAR JOGÁSZEGYLET 1899. ÉVI ÁPRILIS HÓ 22-ÉN TARTOTT TELJES-ÜLÉSÉN.

BUDAPEST.

FRANKLIN-TÁRSULAT KÖNYVNYOMDÁJA.

1899.

FOR TX

Tisztelt Teljes-ülés!

Heusler az «Archiv für zivilistische Praxis» 1879-iki folyamában megjelent czikkében így nyilatkozik: «Egy gomb, egy zsebkendő egyáltalán nem bizonyítékok, mert mit sem bizonyítanak. Mit bizonyít a gomb, mely a meggyilkolt egyén hullája mellett fekszik? Semmit. Még azt sem bizonyítja, hogy egyáltalában ott feküdt-e?» A dologi bizonyításnak e kicsinylése épen nincs helyén a büntető eljárásban, hol a biró igen gyakran jön abba a helyzetbe, hogy egy gombhoz, vagy még ennél is jelentéktelenebb tárgyhoz fűzze az egész bizonyítás sikerét. Minél tágabb tért foglal a vádelvből fakadó szabad birói mérlegelés, annál nagyobb a dologi bizonyítékok súlya, mert a meggyőző erő, melyet a biróra gyakorolnak, legalább is olyan nagy, ha nem nagyobb, mint az, melyet a tanúvallomás produkál. Ha a már említett gomb egy másik gombbal azonos, úgy bizonyítja ama tényt, mely az identitásból folyó következtetések egész sorozatának összekötő lánczszeme. Ilykép például a hulla a halál beálltát, a betört ajtó, az elhajlított ablakrács, annak, a ki látja, ugyanazt bizonyítja, mint a tanú, a ki elbeszéli, hogy az ajtót betörve, az ablakrácsot elhajlítva találta — csakhogy meggyőzőbben. Különösen áll ez abban az esetben, ha a dologi bizonyíték az itélő biró szeme előtt fekszik és *Glaser* nemcsak nem túloz, hanem inkább túlóvatos, midőn kijelenti, hogy «Liegt das sachliche Beweismittel dem Urtheilenden unmittelbar vor, nimmt es lediglich seine Sinnesthätigkeit und Receptionsfähigkeit in Anspruch, dann steht es in Bezug auf Unmittelbarkeit *auf einer Linie* mit den persönlichen Beweismitteln.*

A dologi bizonyítékok értékelésénél az általános szabály:

* Handbuch des Strafprozesses 649. l.

65569

judici fit probatio. Két eshetőség lehetséges már most: vagy a biró maga teljesíti az ide vonatkozó észleletet, vagy specialis ismeretekre lévén szükség, a szakértőre bízza. Az a theoretikus jellegű vita, vajjon a szakértő a birónak segéde vagy szemüvege-e, vagy pedig szakbeli tanú-e, a modern BP.-ban jelentéktelen a szakértő szerepének megitélésére. A főkérdés tudniillik: a szakértői véleménynek a birói itélethez való viszonya tisztán áll előttünk, a mennyiben a szabad mérlegelés vezérelve nem is enged más megoldást, mint azt, hogy a véleményt adó szakértő nem kötheti meg az itélkező biró kezét. Kétségtelen az is, hogy a biró köteles a véleményt gondosan megvizsgálni, valamint önálló vélemény alkotásától tartózkodni, ha ez a szakértelem rovására történnék. A szakértői vélemény ereje tehát materiális, azaz a biróra csak akkor obligatorius, ha a véleményt támogató érvek reá meggyőzően hatnak, vagyis a szakértő a biró számára — mint Glaser mondja — Auskunftsperson. Büntető perrendtartásunk e felfogást egész terjedelmében megvalósítja. A 235. §. szerint már a vizsgálat során a vizsgálóbiró vezeti rendszerint a szakértői szemlét, ő jelöli meg a szakértői megvizsgálás tárgyait és megállapítja a kérdéseket. A szemle, a szemérem kiméletének és a tartós vagy hosszabb megfigyelés esetét kivéve, a vizsgálóbiró jelenlétében foganatosítandó. Kimondja továbbá a törvény 238. §-a, hogy ha a szakértők véleményében helytelen következtetések vagy hiányok mutatkoznak, vagy ha az adott vélemény helyességéhez nyomatékos kétség fér, a véleményadó szakértők felvilágosító nyilatkozatra kötelezendők, akármint forgassuk is a kérdést, e szabványok nem mentek némi hamis feltevésektől. Feltételezik ugyanis, hogy a biró mindama kérdéseknek, melyek szakértői véleménynek tárgyai lehetnek, legalább alapvető fogalmaival tisztában van. Hisz egyébként hogyan volna értendő az, hogy a biró megitélje, vajjon az adott vélemény helyességéhez kétség fér-e, vagy sem? Ha teszem fel mérgezés esetén a biró nem tudja azt, hogy a gyomor tartalmának vizsgálatánál nem lehet mérget általában, hanem csak egy bizonyos mérget keresni, vagy ha például nem tudja azt, hogy a sebből a legritkább esetben lehet a szurás irányára következtetni, mely azt előidézte — esetleg hajlandó lesz a legalaposabb szakértői véleményt is a hiányosság vádjával illetni. Az alapismeretek

szüksége fokozottan áll fenn büntetőperrendtartásunk ama speciális szabályai folytán, melyeket a szakértői szemle különös nemeire a 240—253. §§-ban felállít. Nézzük ezt egy konkrét példa kapcsán. Egy gyermeköléssel vádolt nő esetében a biró az iránt intéz kérdést a szakértőhöz, vajjon a gyermek élve született-e? A szakértői véleményben az foglaltatik, hogy az alkalmazott tüdőpróba szerint a gyermek élve született. Ha már most a biró e szakértői véleményt mérlegelni akarja, úgy minden esetre tudnia kell, hogy a tüdő esetleg nem azért úszik a víz szinén, mert a gyermek lélegzett, hanem azért, mert például a rothadás gázokat fejlesztett benne, vagy mert a holtan született gyermek élesztési kisérleténél levegőt fújtak tüdejébe. A legtöbb esetben a szakértői vélemény præmissáiból minden további ismeretek nélkül nem vonhatók le a conclusiók a «logika örök törvényei» szerint, mert mint minden törvénynek, úgy ezeknek vak alkalmazása is a legnagyobb törvénytelenségre vezet. A szakértői véleménytől pedig nem várhatjuk azt, hogy a szaktudás alapfogalmairól kitanítsa a birót, hogy másszóval: felnőttek oktatására vállalkozzék. A legszellemesebb magyar doktorok egyike, a ki tudásának gazdag tárházából nekünk jogászoknak is juttat néha egyet-mást, abbeli nézetét fejezte ki e tárgyban, hogy «bármily jó volna, ha minden orvosi kérdés felmerülésénél egy kis kézi kátéval lehetne ellátni az e kérdésben itélni hivatott hatóságot, ez mégis alig lehetséges».* Ugyanő idézett két esetet, melyek egyikében az epilepsia, másikában a dobüreghurut monografiájának megirását kivánta a biróság az igazságügyi orvosi tanácstól. De nemcsak a szakértői vélemény megitélésében, hanem a kérdés feltevésében, vagyis abban, hogy kitől mit és hogyan kell kérdezni, sem nélkülözhetők a biróban a szaktudás alapfogalmai, mert — hogy ismét Schächter dr szavait használjam — az igazság kiderítése nemcsak attól függ, mennyit tud a szakértő, hanem attól is, mint tudják belőle e tudást a megfelelő kérdezéssel kivenni. Szüksége van végül a birónak az alaptudásra, nemcsak azért, hogy a szakértő souverén zsarnoksága alá ne kerüljön, hanem azért is, hogy az e tekintetben rendszerint felette álló védelem komikus helyzetbe ne hozhassa. Az

* Dr. Schächter: Az orvosszakértőkhöz intézendő kérdésekről. 16. l.

alapfogalmak elsajátítása természetesen nem jelenti azt, hogy a biró féltudást szerezzen, hogy ex omnibus aliquid ex toto nihil tudjon, hanem jelenti azt, hogy a biró ne intézzen a szakértőhöz lehetetlen kérdéseket s ne kérdezze azt sem, a mit egy erőszakos nemi közösülési esetben hallottam, midőn is az elnök az iránt kért felvilágositást, vajjon a méhben talált spermatozoák még éltek-e? A szakértő eszköz a biró kezében, s az eszköz csak úgy ér valamit, ha bánni tudunk vele.

De nemcsak a birónak a szakértőhöz való sokat bolygatott viszonya indít engem arra, hogy a kriminalista gyakorlati kiképzésének két fontos intézményére, a *bűnügyi muzeumra* s az ezzel kapcsolatos *bűnügyi intézetre* felhívjam a t. teljes-ülés figyelmét, hanem általában a büntetőtudományoknak az a teljesen elhanyagolt része, melyet Gross czernovitzi professor oly találóan a szaktudomány *realiai*-nak nevez. A külvilágot foglalja össze e kifejezés mindama vonatkozásaiban, melyben a büntetendő cselekményhez áll. A büntetendő cselekmény anyagának ismerete a kriminalistának, legyen az ügyész vagy védő, vizsgáló- vagy itélő biró, egyaránt fontos. Az orvosnövendék mielőtt ahhoz jut, hogy az élő testen operáljon, hullákon, készítményeken és mintákon gyakorolja magát, az a törvényszéki aljegyző vagy jegyző azonban, kire mint vizsgálóbiróra az emberek lelki egészségét, becsületét bizzuk, merész kézzel kénytelen az életbe belenyúlni, a nélkül, hogy a büntetendő cselekmény materiájáról csak halvány sejtelme is volna. Mi az előképzettsége? Az egyetemen jól-rosszul — legtöbbször azonban rosszul — megtanulja a Btk. és a Bptás fontosabb szakaszait, meg kellene tanulnia — de nem tanulja meg — a törvényszéki orvostant (mellesleg megjegyezve, ma a jogi fakultáson jól elő sem adják), végül legjobb esetben eljár a büntetőjogi szemináriumba, a hol elsajátítja a külső processualis formákat és megtanul minősiteni. Az úgynevezett birói vagy ügyvédi gyakorlat ideje alatt semmit sem tanul, s aztán kinevezik büntetőbirónak. E minőségében csakhamar rájön arra, hogy «Több dolgok vannak földön és egen Horatio, mintsem bölcselmetek álmodni képes», hogy az élet a Btk. §§-ait egész más tartalommal tölti ki, mint azt az egyetemen tanulta, s hogy a büntetőbirói gyakorlatban azok a nehéz jogkérdések, melyek a szemiuariumban

annyi fejtörést okoztak, épen nem gyakoriak s egyrészt elenyésző jelentőségű szerepet játszanak a ténykérdések nyomasztó tömege mellett, másrészt ha felmerülnek is, majdnem mindig tények kiderítésétől feltételezettek. A büntetendő cselekmény felderítése és megitélése közben a büntetőbiró rájön arra is, hogy az ismeretek egész tömegére van szüksége — különösen a hivatásos, a szokásszerű bűntettessel szemben — a végből, hogy a büntetendő cselekmény materiáját illetőleg ha nem is a bűntettes felett, hanem vele legalább egy nivón álljon. A bűntettes, a ki például betöréssel üzletszerűen foglalkozik, minden szellemi erejét az e «szakmában» való tökéletesedésre fordítja, olyannyira, hogy nem egy találmány a fúrók és feszítővasak terén bűntettest vall felfedezőjének. Távol áll tőlem annak követelése, hogy minden vizsgáló- vagy itélőbiró, minden, a nyomozást irányító ügyész műlakatos vagy mechanikus legyen, de az már csak nem túlhajtás, ha megkivánjuk, hogy a gyakorlati kriminalista töviről hegyire ismerje azokat az eszközöket és módozatokat, melyek szokás szerint valamely büntetendő cselekmény elkövetésére szolgálnak. Ép ezért a törvényszéki orvostannak már fentebb hangsúlyozott alapos ismeretén felül a birótól és ügyésztől elvárhatjuk azt, hogy például a fegyvertan alapfogalmaival tisztában legyen, tudjon annyit a kereskedelmi könyvvitelből, hogy például olyan elemi kérdésben: vajjon a «követel» rovatban előforduló tételnek a «tartozik» rovatban elő kell-e fordulnia, ne legyen kénytelen szakértőt meghallgatni, gyakorlata legyen a kézművesek mesterségében, a bűntettesek szokásos fogásaiban, praktikáiban, szóval értsen mindahhoz, a miben ma a bűnügyi rendőrségnek hosszas tapasztalata alapján meglehetős jártassága van, de a miről a büntetőbirónak rendszerint csak halvány sejtelmei vannak.

Ne higyjük azt, hogy ezek csak képzelt hiányok, mert hisz büntető igazságszolgáltatásunk eddig ez ismeretek nélkül is boldogult. A nemzetközi büntetőegyesületnek Linzben 1895-ben tartott kongresszusa behatóan tárgyalta a kriminalisták gyakorlati kiképzésének kérdését, és azt hiszem nem végzek haszontalan munkát, ha a tárgyalásokat* a felvetett probléma szem-

* A vélemények: Mittheilungen: V. 312. s köv. l., a tárgyalások 462. s köv. l. találhatók.

pontjából röviden összegezem. A referensek közül különösen a már említett Hans Gross hangsúlyozta a fentebb kifejtett tekintetek figyelembevételét, Bohus Lepar pedig az itélőbiráktól «welche auf Grund theoretisch wissenschaftlicher Rechtsstudien über Schuld und Unschuld, über Ehre, Freiheit und Leben ihrer Mitmenschen ein Urtheil zu fällen haben», kívánja «es möge also Gelegenheit geboten werden, mehr praktische Lebenskenntnisse zu erlangen», viszont a büntetés végrehajtására rendelt organumoktól több elméleti tudást követel. A harmadik véleményező, Foinitzky, új szempontot hozott a vitába, a mennyiben a bűntett fogalmának socialis voltára helyezvén a súlyt, egyrészt a socialis tényezők behatóbb ismeretét sürgeti, másrészt különösen a materialis visszaesésre való figyelemmel hangsúlyozza, hogy a dologi bizonyítékok napról napra emelkednek jelentőségükben. Magán a kongresszuson a nézetek csekély kivétellel nem is a Gross által ajánlott gyakorlati kiképzés, hanem e feladatnak az egyetemre való ruházása ellen irányulnak, a mire egyébként még rátérek. *Dr. Benedict* bécsi ügyvéd azt az ellenvetést tette, hogy a gyakorlati kiképzés kivihetetlen, mert nincs mesterség, művészet vagy tudomány, melylyel adott esetben a kriminalistának ne kellene foglalkoznia. Minthogy pedig a XVIII-ik századdal és Diderot-val a polihistorok kora letünt, egy ember nem is lesz képes ez ismereteket megszerezni. Azt hiszem, hogy Benedict félreértette a kérdést, mert nem universális ismeretekről, hanem ellenkezőleg speciális ismeretekről van szó. Hogy épen Benedict példáját használjam, a ki a bécsi Ringszinház égésére utal, a kriminálistától nem kívánhatjuk meg a szinházi technikának és a szinházépületek architekturájának ismeretét — erről csak a szakértők adhatnak felvilágositást — de már azt követelhetjük, hogy ismerje a gyújtogatásra használt szokásos eszközöket, és tudja azt is, hogy az öngyulladásnak, melyek lehetnek a fizikai vagy vegyészeti okai, hogy például tisztában legyen azzal, miszerint a nyirkos gyapot közé került szikra esetleg hetekig izzó lehet (Häpke: Selbsentzündung Bremen 1893.), a hosszú időn át mérsékelt meleggel melegített fa is kigyulladhat stb. Felemlíttetett a kongresszuson az is, hogy a büntetőjogi kiképzés ilykép túltengene a civiljogi felett s ez a magán- és büntetőjog teljes elkülönülésére vezetne. Azt hiszem nincs okunk ettől

tartani. Ellenkezőleg sajnos tapasztalat az, hogy az elméleti és gyakorlati jogászok sokkal nagyobb érdeklődéssel fordulnak a legelsárgultabb római jogi mumia, mint például a mancipatio felé, mint a minő a büntetőjog iránti lelkesedés, mely pedig a pezsgő életet tanítja. Nap nap után halljuk azt a reánk nézve épen nem épületes kijelentést, hogy a büntetőjog nem tudomány, hanem a jus civile, az egyedül üdvözítő jog, különösen Magyarországon, hol azt tartják, hogy a kodex néhány száz paragrafusának felületes ismerete a kriminálistának egyedüli szellemi tartalma. Ha azután akadt egy-egy kiválóbb ügyész vagy büntető biró, a bölcs igazságügyi kormányzat sietett azt kinevezni oda, hol a kriminalistikának árnyékát sem látta, a polgári vagy váltótörvényszékhez, vagy a közigazgatási birósághoz. Mert hisz beszéljünk őszintén, az a per, melynek 30 forintos könyvkövetelés vagy 50 forintos váltó a tárgya, bizonyára fontosabb érdeket szolgál, mint a minő annak a vádlottnak személyes szabadsága vagy élete. Régi igazság az, a mit az öreg Leppmann kimondott: «Es ist eine notorische Thatsache, dass die Strafjustiz unter dem Juristenstande nicht die nothwendige Achtung geniesst. Der Dollar und der Pfennig stehen dem Juristen höher, als Leben, Ehre und Freiheit der Mitmenschen».

Azok számára, a kik a Btk. és Bpt. «vegyes és átmeneti» intézkedéseiben látják a gyakorlati kriminálista kiképzésének zárókövét, még csak egyet szeretnék kiemelni, s ez a *büntetések tana*. Hogy az orvostudománynak sablonos, de azért nem kevésbbé igaz hasonlatával éljek: nem képzelek orvost, a ki olyan orvosságot rendelne paciensének, melyet soha sem látott, s melynek hatását csak a statisztika halálozási adataiból ismeri. A büntető biró a legtöbb esetben ily lelkiismeretlen orvos, mert alig hiszem, hogy a büntető birák tíz százaléka látott volna életében fegyházat vagy börtönt. Igaz, hogy a büntető igazságszolgáltatás mai állásán, midőn a büntető birónak nincs más feladata, mint Themis mérlegének serpenyőiben a «cselekmény súlyát» és a «büntetés súlyát» lehetőleg latnyi pontossággal mérlegelni, erre nincs is szükség. Ha azonban majd egyszer a főtárgyalási terem sorompója nem lesz elválasztó vonal az élet és jog közt, ha majd a büntető judicatura functionariusai nem fognak néma imádattal leborulni a «középmérték» bálványképe

előtt, akkor talán belátják annak a szükségét is, hogy a biró az itélet rendelkező részének ne csak jogkövetkezményeivel, hanem tényleges következményeivel is tisztában legyen. Bennecke boroszlói tanár említi egy helyen, hogy Badenben nagy súlyt helyeznek a jogászok ez irányú kiképzésére, a mennyiben a második államvizsga letétele után a jogi novitius a freiburgi fegyházban 14 napig tisztviselői teendőket köteles ellátni, miközben az igazgató, fegyházorvos és lelkész elméleti kiképzésben is részesíti. Nálunk *Fayer* László szokta évenként hallgatóinak az egyikmásik letartóztatási intézetet megmutatni, sajnos azonban, hogy ez a néhány órai időzés nem elegendő a fegyház beléletének megismerésére. Ettől el is tekintve, azonban mégsem hiszem, hogy *egy* tudós professor privátbuzgalma elegendő volna a kiképzés ily általános hiányának pótlására.

Láttuk ezekben a kriminálista gyakorlati kiképzése mérlegének passiv rovatát, ismerjük tapasztalatból az activ rovatot is, a kérdés az, minő egyenleggel lehetne a mérleget helyrebillenteni, minő módon, mily eszközökkel lehetne oda hatni, hogy a büntetendő cselekmény és eljárás kézzel fogható és szemel látható részei, vagyis mindaz, a mit a *realia* szóval jelöltem, a praktikus kiképzésnél behatóbb figyelemben részesüljön. Gross három módozatot különböztet meg:* 1. Megkivánjuk az elősoroltak ismeretét, de, mint az most történik, az egyesre bízzuk, hogy hol és miként sajátítsa azokat el. Hogy e módszer nem vezetett sikerre, azt ugyan kevesen vallják be, de mindenki tudja. Csak egy adatot említek fel: Yvernès szerint Francziaországban átlag a hivatásos bűntettesek által elkövetett lopások 90 százaléka marad felfedezetlen. Nincs okunk hinni, hogy e perczentszám, mely nem épen nagy becsületére válik a nyomozó és vizsgálóbirói hatóságoknak, nálunk kisebb volna, mint Francziaországban, hol az ügyészség vezetése alatt police judiciaire működik, másrészt valószinű, hogy ez mégis némi összefüggésben van a büntető birónak a realiákban való járatlanságával. A szakismeretek elsajátítását már csak azért sem lehet az egyes praktikus jogászra bízni, mert az anyag egybegyűjtése

* Zeitschrift für die gesammte Strafrechtswissenschaft. XIV. k. 3. s köv. l.

aránytalan fáradtságot vesz igénybe. Hogy mindez ismeretek egy munkába foglaltassanak össze, az ellen főleg két ok szól. Az egyik az, hogy a tudásnak idevágó szakmái, mint pl. törvényszéki orvostan, chemia, mikroskopia igen gyorsan fejlődnek, s a mi még tegnap tudományos igazság volt, az ma már esetleg túlhaladott álláspont; a másik ok az, hogy némi elővigyázatlanság volna egy olyan munkát, melyben pontosan el van mondva, miként lehet legjobban okiratot vagy bankjegyet hamisítani, egy házat chemiai úton felgyújtani, valakit gyanú ébresztése nélkül megmérgezni: közkézre bocsátani. Hisz jól tudjuk azt, hogy a loi d'imitation mily erősen működik a kriminalitás productiójában, s hogy egy bűnesetnek a lapokban minutiosus részletességgel való leírása nem egy embert csábított már hasonló büntetendő cselekmény elkövetésére. Mindazonáltal a vizsgálóbirónak, hacsak házkutatás alkalmával nem akarja a legerősebben bizonyító tárgyakat, és ezzel az eljárás sikerét szem elől téveszteni, ismernie kell mindazt, a mi instrumentum vagy productum scelerisként szerepelhet. 2. A második expediens az volna, hogy a büntetőjogi reáliák ismeretét, melyet *Gross* — a ki e téren általában mint úttörő szerepel — kriminalisztikának, a *bűnügyek tanának* nevez,* az egyetemen, mint a büntetőjog segédtudományát tanítsák. A kriminalistika ismeretköre a következő volna: *a)* bűnügyi lélektan, és pedig bevezetésül általános lélektan fiziologiai alapon, a helyes és téves apperceptio okai és magyarázata, a megfigyelések különbözősége a megfigyelő különbözősége szerint, külső körülmények hatása a felfogás és vallomás helyességére, az izgalom, félelem, ijedtség, részegség, sérülések befolyása a vallomásra, a bűnös és az ártatlanul gyanusított viselkedése, a tagadásban levő vádlott igaz kijelentései stb.; *b)* a házkutatás és birói szemle technikája, az arra való előkészület, a segédszemélyzet megválasztása, a különböző módon elrejtett tárgyak felkutatása és e kutatás eszközei; *c)* a szakértők tana általában és alkalmazásuk bizonyos esetekben; *d)* a fényképezés a vizsgálóbiró szolgálatában, a fotografia szerepe a

* Handbuch für Unfersuchungsrichter als System der Kriminalistik. III. kiadás, 1899. Tartalmának fontosabb részeit l. az alábbi *(a—t)* felsorolásban.

személyazonosság megállapításánál és az anthropometria; *e)* a gonosztevők mesterkedései, ú. m. simulatio, álöltözet, hamis személyi adatok, a foglyok érintkezése a fogházban egymással és a külvilággal; *f)* a tolvajnyelv; *g)* a babona; *h)* a titkos írások; *i)* a törvényszéki orvostannak alapismeretei, melyeket a biró egyrészt akkor értékesíthet, ha az orvosszakértő nincs kéznél, másrészt akkor, midőn a szakértőkhöz kérdést kell intéznie; *j)* a fegyverek és ezek hatása; *k)* a lábnyomok és keletkezésök állás, járás és szaladásnál, a lábnyomok felismerése, lemérése és az ebből vont következtetések, hamisított lábnyomok; *l)* vérnyomok, ezek felkeresése, megőrzése; *m)* kocsinyomok, tárgyakon talált sérülések s az ezekből vonható következtetések; *n)* a lopás fajai, a tolvaj felszerelése, eszközei, segédei a tett előtt és után; *o)* a csalások mindama nemei, melyeknél bizonyos fogásokra van szükség, mint a minők: az okirat-, pecséthamisítás, hamis játék, kereskedői csalás, műtárgyak és régiségekkel való csalás, tőzsdecsalás; *p)* a gyujtogatás és eszközei; *q)* a robbanó szerek és hatásuk; *r)* toxikologia (méregtan); *s)* technikus alapismeretek vasuti, hajó, bánya, kazánrobbanási és házépítési szerencsétlenségeknél; *t)* kézi ügyességek. Kétségtelen, hogy e tárgyak kimerítik a realiákra vonatkozó ismeretkört, de oktatásuk nézetem szerint — Grossal ellentétben — nem való az egyetemre, mert mindenekelőtt a büntetőjognak és perrendtartásnak alapos ismeretét feltételezik, mert továbbá az egyetemen kötelezővé tenni nem lehet, mint facultativ tárgyat ép oly kevesen fogják megtanulni, mint ma a törvényszéki orvostant. A joghallgatót, a ki rendszerint azt sem tudja, minő pályára fog lépni — mert hisz a jogi absolutorium csak afféle belépti jegy az úri társaságba — a ki a gyakorlati életből mit sem látott, ez az ismeretkör nem is érdekelheti, s ha érdeklődnék is, ez nem komoly, hanem csak a curiosumok iránti érdeklődés volna. Az egyetem tudományos jellegére nézve nem tartanám ugyan sértőnek a kriminalisztika tanítását, mint azt Benedict véli (Mittheilungen V., 454. l.), de alig hiszem, hogy e studium számára kívánatos érettség az egyetemi hallgatók átlagában meg volna.

3. Sokkal alkalmasabbnak tartom erre a joggyakorlati időt, melyet ma az előkészítő szolgálatban lévő jurista sablonos munkákkal (jegyzőkönyvvezetés és currentia elintézése) tölt el, túl-

erőltetés nélkül lehetne a komoly gyakorlati kiképzés szolgálatában hasznositani. És e gondolat kivitelénél térek rá tulajdonképeni tárgyamra, a *bűnügyi muzeumokra* mint a kriminalisztika tananyagára. Hogy mit értek bűnügyi muzeum alatt s miképen kivánnám azt a gyakorlati kiképzésben értékesiteni, ezt a konkrét javaslat kapcsán fogom kifejteni. De mielőtt a propositiók terére lépnék, tisztába kell hoznunk azt, a mi már megvan.

Visontai Soma dr. országgyülési képviselőé az érdem, hogy a belügyi kormány figyelmét már 1892-ben ráterelte a rendőri muzeumokra. A belügyministerium még 1893-ban átírt az akkori igazságügyministerhez az iránt, hogy a büntetendő cselekmények elkövetésénél használt eszközök a budapesti államrendőrségnek bűnjelmuzeum felállítása végett átengedtessenek, esetleg a büntetőtörvénykönyvnek az e tárgyak elkobzására és megsemmisitésére vonatkozó 61. §-ának módositásával. Az igazságügyminister e kérdésben a budapesti kir. főügyészt, kir. ügyészt s a büntető-járásbiróság vezetőjét szólitotta fel nyilatkozattételre, a kik egyértelműleg helyeselték az eszmét s olykép vélték megvalósitandónak, hogy a rendőrség a bűnjelek áttételénél jelölje meg azokat, melyeket a gyűjteménybe felvenni kiván, azon bűnjelek közül, melyek egyenesen a birósághoz kerülnek, időnként egy rendőrtisztviselő válaszsza ki a megfelelő tárgyakat. A mi a Btk. 61. §-át illeti, a véleményadásra felhivott Schédius Lajos kuriai biró oda nyilatkozott, hogy e §-nak második bekezdése kizár minden más intézkedést, mint az elkobzott tárgyak megsemmisitését vagy értékesitését. Minthogy pedig rendőrségi muzeum felállitását maga részéről is helyesnek vélte, a Btk. 61. §-ának a Btk. novellája kapcsán leendő módositását hozta javaslatba. *Erdély* Sándor igazságügyminister — nézetem szerint helyesen — Kozma főügyész véleményét fogadta el, hogy t. i. a megsemmisités egyértelműnek veendő a forgalmon kivül helyezéssel s az eszme megvalósitására nem tartott törvényhozási intézkedést szükségesnek. Az ily értelmű elhatározás a belügyministeriummal közöltetvén, azóta az emlitett módon folyik a bűnjelek gyűjtése. Farkas Lajos rendőrtanácsos úr kegyes jóvoltából alkalmam nyilt e gyűjteményt megtekinteni s szerény nézetemet annak mibenlétéről egy módositott franczia közmondással talán ilykép

fejezhetném ki: une si mince omelette après tant de bruit. Megengedem, hogy a kasszabetörésekre vonatkozó anyag igen becses, sőt talán párját ritkítja az összes európai rendőri muzeumokban, a legnevezetesebbeket: a berlinit, a hamburgit és brüsszelit sem véve ki, de ez még magában véve inkább ritkasággyűjtemény, mint muzeum. Ettől eltekintve nem láttam egyebet, mint néhány fényképet, egy faszekrényt, melyet csalók mint pénzhamisításra szolgáló gépet akartak hiszékeny parasztoknak eladni. Végül azt a fel nem robbanó szardiniaskatulyát, mely a képviselőház ellen tervezett állítólagos merénylet alkalmával foglaltatott le. Mind e tárgyak helyszűke miatt két különböző szobában álló szekrény fiókjaiban vannak lehetőleg alkalmatlanul elhelyezve, úgy hogy más mint rendőrségi hivatalnok nem férhet hozzá. Alig hiszem egyébként, hogy ne lehetett volna már eddig is több tárgyat beszerezni, ha elhelyezésükről gondoskodni lehetne.

Az a bűnügyi muzeum azonban, melynek felállítását javaslatba hoznám nem lenne rendőrségi muzeum, hanem a nyomozás, vizsgálat és itélkezés czéljait egyaránt szolgálná. Az előkészítő eljárás során ugyanis a szemmeltartandó tekintetek kizárólag a büntetendő cselekmény tényálladékának felderítésére vonatkoznak, mihez a büntetőper későbbi folyamán esetleg egész új szempontok is járulnak s a kriminalista gyakorlati kiképzésénél ez utóbbiakat sem szabad figyelmen kívül hagyni. A teljesség megközelítése már csak azért is ki van zárva, mert a kriminalitás karöltve fejlődik a technika fejlődésével s egy felállítandó bünügyi muzeumnak épen az volna a czélja, hogy e fejlődést bizonyos meghatározott kereteken belül feltüntesse. Hogy e keretek és a szervezet megállapitása miként történik legczélszerűbben azt talán legjobban a par excellence bűnügyi muzeumként szereplő 1895-ben felállított *gráczi* gyűjteményből ismerhetjük meg *) már csak azért is, mert anyagi eszközeink is congruensebbek ezzel, mint a berlini vagy brüsszeli muzeumok ezrekre menő költségvetésével. A rendszer, mely szerint a muzeumba beszállított tárgyak elrendeztettek, nem irányulhatott kizárólag a muzeumban képviselt szakok után, mert egyrészt

* Zeitschrift f. die ges. Strafwissenschaft. XVI. k. 75 s köv. l.

az ujonnan érkezett tárgyak folytonos rakosgatást tennének szükségessé, másrészt ez megnehezítené az egyes tárgyak felkeresését. Ez utóbbi pedig fontos, mert ha például valamely gyilkossági ügyben újrafelvételt szorgalmaznak, úgy az ezen ügyből beszolgáltatott fegyver vagy fotografia lehető gyorsan visszaszármaztatandó ahhoz a bírósághoz, mely átengedte. A beérkezés száma szerinti elraktározás minden tudományos munkálkodást megnehezítene. Ezért a két rendszer egyesíttetett olykép, hogy az összes tárgyak folyó számmal láttatnak el, s ezenfelül összetartozóságuk szerint csoportokba osztatnak. Igy a gráczi muzeumban 15 csoportot különböztethetünk meg: 1. a törvényszéki orvostani csoport, a mennyiben az idevágó tárgyak a jogásznak tanuságul szolgálhatnak, mint pl. szétzúzott csontok, betört koponyák az eszközök mellékléséved, melyek a sérülést okozták, preparált bőrdarabok, melyeken a fojtogatás nyomai láthatók stb; 2. készítmények, melyekből a jogász láthatja, hogy mi az, miből a górcsőszakértő következtetéseit levonja, így például vér, geny, sperma, hajkészítmények. Csak ha a kriminalista ezeket látta, csak akkor lesz képes a szakértőhöz helyes kérdéseket intézni; 3. mérgek, abortus előidézésére szolgáló szerek, még pedig növényalakban s elkészítve, ha máskép nem, úgy rajzban. Erre nemcsak azért van szükség, hogy a vizsgálóbiró házkutatás alkalmával felismerje, hanem azért is, hogy a tanukhoz intézett kérdésekben a tanuval meg is értethesse, hogy mi az a mi után kutat. Ma sajnos megfordítva áll a dolog. Nem egyszer voltam fültanuja annak főtárgyalásokon, hogy a tanu sőt még — horrendum dictu — a vádlott is adott a tárgyalás vezetőjének szakszerű felvilágosításokat; 4. eszközök és fegyverek, melyek testi sértés elkövetésére szolgáltak, különösen, ha a kérdéses eszköz ritkábban szolgál e czélra. Nem helyezkedhetünk itt arra az álláspontra, hogy mi tanuságos van például egy baltán vagy egy bunkósboton? Magában véve rendszerint semmi, de ha egybevetjük az okozott sérüléssel, melynek rajza minden esetben melléklendő volna a fegyverhez, akkor sok jelentéktelen esetből vonhatunk le okulást a bizonyításra vagy a cselekmény elkövetésének módjára nézve; 5. lövedékek a használt fegyver, töltés és távolság megjelölésével; 6. ad hoc állatvérrel preparált vérnyomok még pedig különböző alapokon: szöveten papiron, fán

és kövön. Ezek ismerete igen fontos, mert például rosszul rögzített színű tapétán a vérnyom esetleg kék, zöld vagy sárgának látszik. Ehhez csatlakoznék más anyagtól eredő nyomok gyűjteménye (mint például rozsda, vörös tinta, dohánylé, penészgomba), melyek a vérhez hasonlítanak. Végül e csoportba tartoznak a természetben megőrzött vérfoltok is, melyek bizonyos módon üveggel vagy másolópapirral levehetők és conserválhatók; 7. lábnyomok gipszben, agyagban, viaszban és láblenyomatok kormon, festéken vagy sáron járó, szaladó vagy ugró egyénektől, egyéb nyomok, golyó által surolt fadarab, seréttel átlőtt üvegtáblák, fegyverrel megrongált ruhadarabok. Természetesen, minden tárgy mellé feljegyzendők a körülmények, melyek a corpus delicti-t létrehozták; 8. kártyák megjelölve vagy hamisítva, hamis koczkák s mindazon eszközök, melyeket hamis játékosok felhasználnak; 9. hamisított okiratok, pecsétek bélyegzők, súlyok és mértékek az előállításukhoz szükséges műszerekkel; 9. tolvajszerszámok, betörésre, zsebtolvajlásra szolgáló szerszámok, álkulcsok; 10. hamisított műtárgyak, régiségek; 11. gyujtogatás és robbantásra szolgáló eszközök; 11. titkos írások és a tolvajnyelv gyűjteménye; 12. a cselekmény elkövetési helyének fényképészeti fölvételei; 12. eltépett, elázott, elsárgult és égett papirdarabok restaurált állapotban; 13. a babonára vonatkozó tárgyak, melyek mint azt Löwenstimm orosz tudós munkájából is láthatjuk gyakran nyujtanak felvilágositást a büntetendő cselekmények motivumairól és elkövetési módozatairól. 14. a czigányoknál talált tolvajszerszámok, jövendőmondógépek stb; 15. végül egy csoport a vegyesek számára. E csoportok korántsem tekinthetők lezártaknak és a gyakorlatban mutatkozó szükséglethez képest szaporíthatók volnának. A ki egyébként Grossnak alapvető munkáját. «Handbuch für Unternehmungsrichter» ismeri, mely a mint az ép most megjelent harmadik kiadás előszavában olvasom, legközelebb magyar nyelven is megjelenik, az rögtön látja, hogy a gráczi muzeum beosztása e munka rendszerén alapul, s így ha más alapon praktikusabb osztályozást lehetne szervezni, ennek mi sem állja útját.

A tárgyak beszerzése Gráczban olykép történt, hogy azoknak csak elenyésző csekély része került pénzbe, a többit a stájer országos főtörvényszék alatt álló 118 biróság szállította a főtör-

vényszék elnökének rendeletére, melyben a muzeum czélja és tartalmi köre is megjelöltetett. A gráczi példából azt az okulást meríthetjük, hogy a biróságoktól mindenekelőtt az általuk küldeni szándékolt tárgyak jegyzékét kell bekivánni, mert mint Gross írja egy törvényszék «különböző bűnügyekből származó» 48 drb. zsebkést küldött be, egy másik 32 fegyvert, melyeket «különböző vadorzóktól» koboztak el. Hogy késsel valakit meg lehet szúrni, a puskával a vadat meg lehet lőni, abban még semmi tanuságos nincs. Máskép áll a dolog, ha például a biróság egy régi rozoga és tompa zsebkést küld be a vele okozott sérülés látleletével, a miből az tünik ki, hogy e látszólag alkalmatlan eszközzel két embernek a halálát okozták. A pettaui törvényszék, több koponyadarabot küldött, melyet egy kocsiruddal főbe ütött egyén koponyájából szedtek ki, a nélkül azonban, hogy ez a sértett halálát okozta volna. Érdekes a gráczi muzeum méreggyűjteménye, melyben majdnem kizárólag csak arzenikum található, ennek különböző formáiban, a mi azt látszik bizonyítani, hogy a mérgezés e neme Stiriában nagyon elterjedt. Igy például tény az, hogy a gráczi Landesgerichtnél két év alatt 66 arzénmérgezési eset fordult elő. A törvényszéki orvostani csoportban a koponyák prevaleálnak s tanuságos az a körülmény, hogy a sérülés alakja a legritkább esetben enged a sérülést előidéző eszközre következtetni. Igy például egy koponyán benyomás látható, melyet egy lapátnak éles szöglete idézett elő. A készítmények közül az órák és zsebkésekből vett pornak és piszoknak górcsőtani preparatumai keltik fel a figyelmet, melyek egyikében szénatörmelék és állatszőrök, másikában vaspor látható. A feltevés, hogy az első kés földmivesnek, a második lakatosnak vagy kovácsnak volt tulajdona, valónak bizonyult. A hamisítványok csoportjában 150 különféle bélyegző és pecsétnyomó érdemel figyelmet a legkülömbözőbb anyagból előállitva. «Man schaudert — jegyzi meg Gross*) — wenn man erwägt wie viele tausend falsche Arbeitszeugnisse mit diesen 150 Stücken gemacht wurden, wieviel Landstreicherei bösester Sorte wurde damit maskiert, wie viele Verbrechen durch Alibibeweis gedeckt, wieviel Geld wurde so erbettelt! Das beste ist, wenn alterfahrene

* L. XVI. 92 l.

Strafrichter die Existenz solcher falscher Siegel läugnen, weil sie nie welche sahen». Nem érdektelenek a fegyverek sem, már csak azért is, mert a vizsgálóbiró vagy főtárgyalási elnök gyakran jön abba helyzetbe, hogy magát a tanuval megértendő a szóban forgó fegyver nemét ennek megmagyarázza. Ily esetben természetesen megkönnyíti a feladatot, ha a muzeumból elkérheti a megfelelő mintát. — Végül még csak azt a gyűjteményt kivánom érinteni, melyben a vizsgálati foglyok érintkezési eszközei foglaltatnak. Ezek főleg a németül «Fuhren» (szállítmány)-nak nevezett tárgyak — szálakból előállított gombolyagok, melyekhez malter vagy tégladarabkákkal telt papir vagy szövetzacskók vannak erősítve, hogy súlyukkal lendületet adjanak a gombolyagnak, midőn azt egyik ablakból a másikba dobják.

Ezzel az áttekintéssel, melyet a gráczi muzeum beosztásáról és tartalmáról nyujtani bátorkodtam, talán sikerült némi világot vetnem arra, hogy mit értek *bünügyi muzeum* alatt. Talán kitünt belőle az is, hogy az nem kizárólag rendőri czélok szolgálatában áll, nem puszta raktára fölöslegessé vált bűnjeleknek, még kevésbbé ritkaséggyűjtemény, hanem *oly tárgyak egybefoglalása, melyek ismert okokból ismert eredményekre engednek következtetni, úgy, hogy adott esetben, midőn csak a causa vagy csak a causata ismeretes, összehasonlítás által támasztópontot nyujtsanak a következtetésre.*

Az exact tudományok virágzásának kora attól az időponttól számítható, mikor munkásságuk terét a tanteremből áttették a laboratoriumba. A mi a vegytannak a kisérlet, a boncztannak a készítmény, a természettannak a műszer, az a büntetőjognak a bűnügyi muzeum, mert nagyon is kézen fekvő igazság az, hogy a tárgyakat, melyekről beszélünk és itéletet mondunk, legalább egyszer életünkben látni is kell. Ehhez járul az a szempont is, hogy a kriminalista lehetőleg eligazodjék mindama kérdésekben, melyeknek nincs szakértője — mert hisz csak maga a bűntettes lehetne szakértő, vagy melyekben a szakértő nélkülözhető. Ha pedig abba a helyzetbe jut, hogy szakértőt vesz segítségül, tudnia kell, hogy a szakértő mire képes, melyek tudásának alapjai és határai. Ne legyen a kriminalista vegyész, botanikus, fizikus, fényképész vagy histologus, mert ez a teljes tudatlanság-

nál is veszedelmesebb féltudásra vezetne, de tudja azt, hogy ezen ismeretek szakértői véleményei minő korlátok közt mozognak. Nem egy büntető biró kért már szakvéleményt vér vagy spermanyomokról, méreghatásokról és száz más a büntetőperben fontos szerepet játszó tárgyról és nem egy büntető biró vont le a nyert véleményekből messzemenő következtetéseket, a nélkül, hogy egyáltalán látta volna a megvizsgált tárgyat. Azt tartja egy a mi specialis viszonyainkra nagyon is illő közmondás, hogy a kinek az Isten hivatalt adott, észt is ád hozzá, ámde a tudást mégis csak el kell sajátítani. A csalhatatlanság bizonyos büszke öntudata kell ahhoz, hogy a biró vagy ügyész vértestecskékről vagy *hemin* kristályokról vitatkozzék a szakértővel, a nélkül, hogy ilyeneket valaha látott volna életében. Mennyivel könnyebben értekezhetnék a biró a szakértővel, ha a fülhegygyel ellesett néhány szakkifejezésen felül tisztában volna az általuk megjelölt fogalmakkal is és módjában lett volna a vita substratumát saját szemeivel is látni.

Ez és hasonló tekintetek indítanak arra, hogy a felállítandó casier judiciaire-rel kapcsolatban — egyelőre csak Budapesten — *bűnügyi muzeum létesítését hozzam javaslatba.* Az első intézmény a büntettesek személyi viszonyainak fixirozásával foglalkozik, a második a bűntetendő cselekmény anyagáról, realiairól nyujtana megfelelő felvilágosítást. A muzeum berendezése nem ütköznék nagyobb nehézségekbe, anyagot a büntető igazságszolgáltatás bőven produkál s a költségek az első berendezkedés kiadásaitól eltekintve, évenként nem haladnának túl néhány száz forintot, a mi az intézmény segélyével elérhető rendkívüli eredménynyel igen kedvező arányban áll. Néhány nagyobb világos szoba, üvegszekrényekkel a kényesebb, polczokkal a durvább tárgyak számára, egy beérkezési napló, egy czédulakatalogus és egy rendszeres mutatókönyv megfelelnének a berendezés igényének. A tárgyak beszerzése a biróságokhoz mindenekelőtt pedig a budapesti tábla területén levő biróságokhoz intézett miniszteri körrendelet útján történnék. Ebben pontosan körül kellene irni az intézmény czélját, s a gyűjtemény körét s minden egyes birónak vagy ügyésznek kötelességévé tenni, hogy ha valamely büntetőper során a fent kifejtett elveknek megfelelő tárgy kerülne elő, e körülményt a letétnaplóban s az ügy iratain jelöljék meg,

az ügy jogerős befejezése után pedig a biróság vezetője intézkedjék a Btk. 61. §-nak korlátai közt a tárgynak a bünügyi muzeumba leendő átküldése iránt. A gráczi muzeumnál Gross dr. vérmes reményei nem váltak teljesen be a küldött tárgyak mennyiségre nézve,* de azt hiszem, hogy nekünk — s itt különösen a büntetőbirói kar fiatalabb s gyakorlati új eszmékért lelkesülni tudó, a sablonmunkától el nem csigázott tagjaira czélzok — nem kell mindig német példa után haladnunk s uraságoktól levetett gondolatokat megvalósítani. Az ilykép berendezett gyüjteményt természetesen nemcsak a rendőri tisztviselők, hanem különösen a biróság és ügyészség tagjai, ezek segédszemélyzete, az ügyvédi kamara tagjai — ügyvédek és ügyvédjelöltek tanulmányozhatnák s hogy e tanulmány nem volna minden haszon nélkül való, azt talán felesleges tovább is bizonyítgatnom.

T. teljes-ülés! Midőn a bünügyi muzeum tervét Székely Ferencz dr. curiai biró úrral a büntetőjogi kodifikaczionalis osztály éles judiciumu vezetőjével közöltem, véleményét kérve, ő egy önök előtt talán ismeretes adomával válaszolt. Az egyszeri czigánygyerek ugyanis, midőn születésnapján atyja azt tudakolta, hogy mi kellene neki inkább kalács, pecsenye vagy czifra ruha, azt felelte: Adjon apám egy darab kenyeret. Mire az öreg azt viszonozta: Adta rajkója, neked is mindig az kell, a mi nincs. Elismerem, hogy a hasonlatban sok igazság van, hogy a magyar büntető jogszolgáltatásnak nagyobb szüksége van a kenyérre, mint a kalácsra, de mikor a kalács olcsóbb mint a kenyér és szintén van némi tápláló ereje, miért ne szerezzük meg? Az a másfélmilliónyi összeg, melyre a büntető perrendtartás életbeléptetése végett előreláthatólag szükség lesz, meg se érezné azt a csekély emelkedést, a mit egy bűnügyi muzeum felállítása okozna.

A másik propositióm, mely azonban az elsővel kapcsolatos s melyet annak sikerétől tennék függővé egy *bűnügyi intézet* felállítása megfelelő könyvtárral és laboratoriummal ellátva. A gondolat a büntetőjogi eszmék legnagyobb agitátorától *Liszt* Ferencz berlini tanártól ered, a ki a nemzetközi büntetőegyesület linzi

* Archiv für Kriminalanthropologie und Kriminalistik. I. 110 l.

kongresszusán a következőket mondotta: «Es könnten auch die bestehenden Kriminalmuseen als Institute weitergebildet werden. An der Spitze stände ein Direktor, der an der Universität Vorlesungen für Studenten und auch auf etwa sechs Wochen berechnete Kurse für junge Praktiker hielte, vielleicht in Verbindung mit der am Orte bestehenden Strafanstalt» *A bűnügyi muzeumban összegyűjtött anyag teljes értékesítése csak úgy képzelhető, ha azt előadások kapcsán be is mutatják,* mert hisz tudjuk azt, hogy a facultativ tanulmányok semmit sem jelentenek, a mi legjobban az egyetem nem kötelező tárgyainál tünik ki. Ezt a hatheti gyakorlati kurzust kötelezővé tenném mindenkire, a ki büntető birónak vagy ügyésznek készül. Méltóztassék elhinni, hogy nincs e követelésben semmi atrocitás és annak teljesítése az előkészítő szolgálatban lévő juristákat nem terhelné túl. Ha a joggyakornokok, aljegyzők és jegyzők «a közszolgálat érdekében» hónapokat vagy néha éveket fordíthatnak arra, hogy a végrehajtást elrendelő vagy jóváhagyó végzések tudományos mélységű misteriumaiba behatoljanak, ha a gyakorlati jogi gondolkodás szolgálatában hosszú időn át töltenek ki váltóügyi sommás végzéseket, akkor talán annak megtanulására is fordíthatnának nehány hetet, a mi a gyakorlati kriminalistának mindennapi kenyere. Jó szolgálatokat tenne egy kapcsolatos laboratorium is, melyben egyrészt minta és összehasonlítási tárgyakat készítenének a muzeum számára, másrészt ama kézi ügyességekben gyakorolhatnák magukat, melyek a bűnügyi reáliák: a kriminalistika kiegészítő elemei. Hogy minő tárgyak és ismeretek volnának azok, melyek előadásának feladata a muzeum igazgatójára hárulna, arról már fentebb beszámoltam. Szívesen fogadok minden ellenvetést és argumentumot propositióm bármelyike ellen: csak kettőt szeretnék eleve kizárni, az egyik az, hogy a mai kiképzés mellett is normalis kerékvágásban halad Justitia bűnügyi szekere, a másik az, hogy nem találnánk megfelelő egyént a muzeum és a cursus vezetésére. Az elsőt azt hiszem Yvernès számadatai és a köztapasztalat eléggé megczáfolják, a másodikra pedig azt jegyzem meg, hogy e terv megvalósítása sokkal távolabb esik, semmint ne lehetne addig egy vagy több kriminalistát e czélra kiképezni. *Jól tudom azt, hogy javaslatom csak a jövő zenéjének hangjegye, de viszont nem hagyom*

figyelmen kívül azt sem, hogy igazságügyünk élén **most** *oly férfi áll, a ki nem elcsépelt kintorna-melódiák* **szerint** *halad feladatai teljesítésében.*

T. teljes-ülés! *Garofalo* Criminologiája franczia kiadásának előszavában* a következők találhatók: «Ime, mit tesz a statisztika, összeadja a számokat, gyűjti a társadalom fájdalmának szétszórt sommáit, rámutat egy csatatérre, a melyen rettentő volt a vérengzés, egyetlen rémkiáltásban egyesíti a sérültek sohajait s szülőik könyeit, ellépteti előttünk a kifosztottak, árvák és elhagyottak legióit, megvakít az erdőket és házakat elemésztő tűzvész fényével, elkábít a pirátok hadseregének üvöltésével. Minő ellenség az, mely ennyire elpusztította e tájat? Ez egy titokzatos ellenség, ismeretlen a történetben, neve: a bűntettes.» Nos hát t. uraim annyira már vagyunk, hogy felismertük a criminalitás társadalmi jellegét, de ez minden is ,a mit tettünk s a természettudományi módszernek alkalmazása a criminalitás elleni küzdelemben holt betű, puszta szó. Pedig a criminalitás elleni küzdelem nem csupán egy ország erkölcsi szépséghibájának a correcturája, hanem az existentia kérdése, küzdelem a létért. Az öreg *Brinkerhoff* tábornok mondta az amerikai börtönügyi kongresszuson, hogy minden kérdés, mely a közvéleményt foglalkoztatja, fontos lehet. De az ország virágozhat szabad kereskedelem vagy védvámos rendszer, bimetallismus vagy monometallismus mellett is, az a demoralizált nép azonban, melyben a criminalitás emelkedik, meg nem élhet. És a lét e kérdésében nincs oly jelentéktelen, nincs oly csekély eszköz, melyet fel ne kellene használnunk, ha attól nagyobb sikert remélhetünk. Erre voltam tekintettel ma is, midőn figyelmüket a természettudományoknak a büntető igazságszolgáltatásban való intenzivebb hasznosítására irányítottam és csak arra kérem, hogy az én gyarló előadásom hibáit ne rójják fel az alapul szolgáló idegen gondolatnak.

* La criminologie Paris 1895. XVI. l.

